

AFRIKA

Kleur bekennen

Scholieren worden gevoeliger gemaakt voor internationale solidariteit en verdraagzaamheid. Daarvoor maakt staatssecretaris *Reginald Moreels* van Ontwikkelingssamenwerking 50 miljoen frank vrij. *Kleur bekennen* heet het opvoedingsproject. In Europa draagt België, samen met Frankrijk, de rode lantaarn als het op belangstelling voor ontwikkelingssamenwerking aankomt. Jongeren moeten meer doen dan enkel over de ontwikkeling van landen en volkeren in het zuidelijk halfrond iets horen of leren, zegt men. Deze informatie moet bovendien een verandering van gedrag stimuleren. Om deze doelstelling te bereiken, kunnen scholieren van basis- en secundair onderwijs een *inleefatelier* bezoeken. Daar komen ze in contact met de realiteit van andere culturen en vreemde leefwerelden. De financiële tegemoetkoming van Ontwikkelingssamenwerking wil deelnemen aan het project aantrekkelijker maken. U leest meer over de actie in Idee p. 22.

Informatie moet ook het gedrag veranderen.

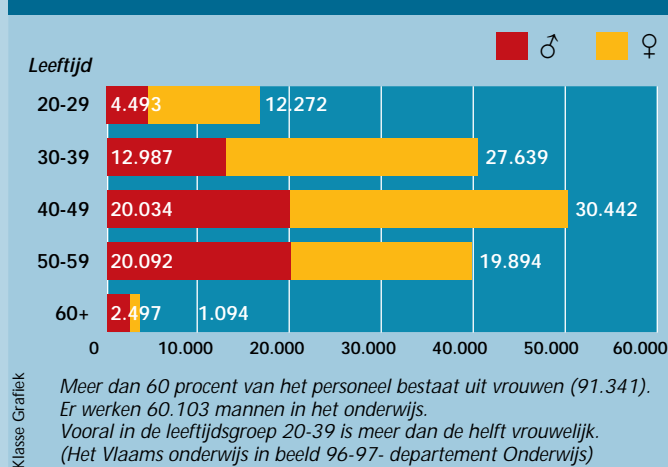
VEEL VOLK

Met meer dan 150.000

In het Vlaams onderwijs werken 151.444 personeelsleden.

basisonderwijs	51.183
secundair onderwijs	70.200
hogescholenonderwijs	10.067
universitair onderwijs	9.240
onderwijs voor sociale promotie	4.569
deeltijds kunstonderwijs	3.988
personeel PMS-centra, onderwijsinspectie en pedagogische begeleiding	2.197

Meer dan de helft vrouwen

SCHOOL EN BEDRIJF

Pijnpunten

Het onderwijs in Vlaanderen is niet afgestemd op de nieuwe en veranderende kennismaatschappij. Dat zegt een stuurgroep van het *Vlaams Economisch Verbond* (VEV), een werkgeversorganisatie. Het VEV wil nochtans geen afgestudeerden die ze onmiddellijk in een bedrijf kan inzetten. Men wil daarentegen dat het onderwijs de jongeren andere attitudes bijbrengt, zoals creativiteit, zin voor initiatief en groepswerk. Deze attitudes zijn belangrijk in ondernemingen. Het Vlaams onderwijs heeft, volgens het VEV, een aantal pijnpunten. Het kost niet te veel, maar de middelen worden weinig doeltreffend gebruikt. Voorbeelden van geldverspilling zijn het te grote aantal zittenblijvers, de te kleine klassen in het secundair onderwijs wegens de verzuiling en het gebrek aan drempels naar het hoger onderwijs. Zo stelt het VEV voor hogescholen en universiteiten te betoelagen op basis van hun kwaliteit en het aantal geslaagden. Men vindt dat de vaste benoeming een te hoge kostprijs heeft. Een dynamischer vorm van personeelsmanagement in een samenwerkingsverband tussen scholen zou de leerkrachten beter begeleiden en beter betalen volgens hun prestaties, vindt het VEV. Voorts legt de organisatie de vinger op nog andere pijnpunten: een weinig doorzichtig onderwijsaanbod, gebrekkige afstemming van het onderwijs op de behoeften van de arbeidsmarkt en het watervalstelsel. Hierbij ligt in het begin van de studie de lat zo hoog mogelijk. Daarna zakt ze om de afdaling naar zogeheten lagere studieniveaus mogelijk te maken. Het VEV pleit voor een opwaardering van het technisch onderwijs en voor een betere plaats van de technologische opvoeding in het algemeen secundair onderwijs. De werkgeversorganisatie wil de relatie tussen school en bedrijf verbeteren. Zo krijgt vanaf deze maand de laatste graad van het secundair onderwijs van het VEV een *Klaskrant*. Er komt een debatcyclus *ondernemer in de school*, waarbij ondernemers aan jongeren duidelijk maken wat ondernemen inhoudt. Leraars secundair onderwijs krijgen de mogelijkheid om bedrijven te bezoeken, waarbij ze hun verwachtingen en ervaringen kunnen uitwisselen.

BEGROTING

Ook voor kleinere scholen

De ontwerpbegroting voor 1998 is klaar. In het totaal zal de Vlaamse gemeenschap meer dan 574 miljard frank uitgeven. Hiervan gaat iets meer dan **245 miljard** naar onderwijs. Ook dit jaar voert men geen feitelijke besparingen door in het onderwijs. De initiële begroting, uitgedrukt in termen van *beleidskredieten*, de provisie voor de index en de algemene CAO niet inbegrepen, bedraagt 246,464 miljard frank. Het vergelijkbare aangepaste budget van 1997 bedroeg 240,165 miljard. Dit betekent een stijging van het onderwijsbudget met 2,6 procent. Enkele nieuwe initiatieven kregen een plaats in de onderwijsbegroting. Vanaf 1 september 1997 kunnen basisscholen vanaf 500 tot en met 599 leerlingen 6 bijkomende lestijden verkrijgen voor beleidsondersteuning. Scholen vanaf 600 leerlingen krijgen 10 uur. Deze lestijden worden toegekend aan een personeelslid om bepaalde taken op zich te nemen, waardoor de directeur wordt ontlast van bijvoorbeeld organisatietaken. Dit kwam vooral de kleine groep *grote* scholen toe. Directies hechten groot belang aan deze ondersteuning. Daarom is er een nieuw initiatief, waardoor het mogelijk wordt om vanaf 1 september 1998 de normen verder naar beneden te laten zakken. *Kleinere* scholen kunnen dan ook van de beleidsondersteuning gebruik maken.

HOBU

Sociale voorzieningen

Een stukje van de discriminatie tussen hogescholen en universiteiten verdwijnt. De hogescholen krijgen meer geld voor de sociale voorzieningen van hun studenten. Op dit moment krijgen ze nog gemiddeld per student 3200 frank. Dat geld dient voor onder meer huisvesting, restaurants en begeleidingsdiensten. Een aparte vzw, waarin de studenten inspraak hebben, beheert dit geld. Enkele jaren geleden kregen de hogescholen helemaal niets voor hun sociale voorzieningen. Universiteiten krijgen daarvoor ongeveer 9000 frank per student. In de ontwerpbegroting voor 1998 staat nu een bedrag van 4000 frank per hogeschoolstudent ingeschreven, gekoppeld aan de index.

■ VLAS

Misnoegen en corporatisme

Een aantal schooldirecteurs van het basisonderwijs voerde actie, omdat ze ontevreden zijn met de gang van zaken. Ze verenigden zich in VLAS, *Vlaamse Actieve Schoolleiders*. Ze vinden onder meer dat er in de werkingsmiddelen een te grote discriminatie is tussen het basis- en het secundair onderwijs. De vakbonden zijn echter niet opgetogen over die actie. «VLAS is vals», zegt de socialistische vakbond ACOD. «We hebben VLAS niet opgemerkt toen de representatieve vakbonden de salarissen van de directies in het basisonderwijs drastisch verhoogden en op nog slechts één en hoogste weddeschaal van directeur basisonderwijs brachten. De vakbond duwde ook aan de kar om een volwaardige administratieve omkadering te krijgen. De directeur-generaal van de administratie basisonderwijs kreeg de opdracht om samen met de vakbonden en inrichtende machten een inventaris op te maken van alle taken van directies. Syndicale eisen horen bij de vakbonden, in solidariteit met alle andere beroeps-categorieën.» Ook de christelijke onderwijsvakbond (COV) is misnoegd. «Wie zich losmaakt uit de solidariteit met anderen moet geen solidariteit verwachten als zijn eigen belangen op het spel staan», zegt het COV. Volgens VLAS delven de onderwijsvakbonden het onderspit bij onderhandelingen. Daarom wil VLAS zo snel mogelijk een erkende beroepsorganisatie worden, waardoor ze volwaardig aan onderhandelingen in de onderwijssector zouden kunnen deelnemen. Maar dat was tegen het zere been van de vakbond: «Sommigen willen de directies losweken van de collega's-leerkrachten. Een aantal directeurs versterkt deze trend door eng corporatisme te promoten als heilbrengend voor alle directeurs.» Bij VLAS zeggen ze dat ze van de traditionele vakbonden geen heil verwachten om de functie van schooldirecteur, zoals die de jongste jaren evolueerde, op de juiste manier te ondersteunen.

Worden de studietoelagen berekend op basis van bijgewerkte verouderde cijfers over studiekosten?

academiejaar 1996-1997, voor een spoorstudent 65.100 frank en voor een student die op minder dan 10 kilometer van de onderwijsinstelling woont 59.400 frank. Door de indexering zal de gemiddelde maximumtoelage voor de spoor- en kotstudenten bijna 75.000 frank bedragen. De reële studiekosten voor beide categorieën bedragen 77.479 frank. Dit cijfer is een actualisering van een studie van het Hoger Instituut voor de Arbeid (HIVA) uit 1987. «Maar men kan toch niet eindeloos cijfers over studiekosten van 10 jaar geleden blijven extrapoleren», zegt de *Vlaamse Confederatie van Ouders en Ouderverenigingen* (VCOV). «In 10 jaar tijd stegen niet enkel de studiekosten zelf, maar ook het uitgavenpatroon ervan. Zo zijn de regelgeving en de praktijk van het inschrijvingsgeld grondig gewijzigd. Er is behoefte aan argumentatie op basis van recente gegevens in plaats van bijgewerkte verouderde cijfers.» Volgens de ABVV-jongeren is sinds 1989 het aantal beursstudenten aan de universiteiten gedaald van 22 naar 15 procent en aan de hogescholen van 35 naar 25 procent. Intussen maakt de onderwijsminister werk van een automatische indexering van de studiebeurzen en doktert hij aan een inhaalbeweging voor de laagste inkomens.

■ STUDIETOELAGEN

Verhoogd

De Vlaamse regering indexeerde de studietoelagen voor studenten van de hogescholen en universiteiten. De verhoging met 2 % komt tegemoet aan de stijgende kosten van studie en levensonderhoud. Het absolute maximum voor een kotstudent bedraagt nu 100.300 frank tegenover 98.400 frank tijdens het

Niets gemist?

■ In september werden **1.089.084 leerlingen** geteld in het basis- en secundair onderwijs. Dat is 4850 leerlingen minder (- 0,44 %) dan vorig jaar. Vooral een daling van 2,5 procent in het gewoon kleuteronderwijs valt op. In het buitengewoon kleuteronderwijs stijgt het aantal met 3,5 procent.

■ De Vlaamse regering zet haar inspanningen om de **schoolgebouwen** te vernieuwen voort met 800 miljoen frank nieuwe middelen voor het Hobu. In het kader van het driejarig impulsprogramma voor de schoolgebouwen zal ze in 1999 voorrang geven aan het basisonderwijs.

■ Het nieuwe Koninklijk Besluit dat een taks voor het gebruik van **kopieermachines** invoert, zou het Vlaams onderwijs naar schatting meer dan 100 miljoen frank kosten. Dit KB regelt de vergoeding van auteurs en uitgevers voor kopies die worden gemaakt voor privé- en onderwijsdoeleinden. De onderwijsminister legt zich echter niet zomaar neer bij het besluit.

■ Vlaamse **ouders** zijn weinig betrokken bij de inhoud van het onderwijs. Dat stelt de Oeso vast. Van de leerlingen in het basisonderwijs zit 16 procent in scholen waar ouders betrokken worden bij het leerplan. In Finland bedraagt dat percentage meer dan 90, in Nederland en Noorwegen meer dan 60, in Spanje, Italië en Zwitserland rond 35 procent.

■ Kinderen die **dialect spreken** zijn dommer, minder beschaafd dan kinderen die algemeen Nederlands praten. Dat denken leerkrachten van het basis- en secundair onderwijs in Nederland. Als gevolg hiervan worden ze vaker naar een lager type middelbare school gestuurd.

■ Eén student op vier kampt met een **psychische stoornis**. Meer dan 8 procent lijdt aan ernstige stoornissen. Het aantal studenten met ernstige psychische problemen neemt alsmaar toe. Studiemoeilijkheden zijn hierbij de belangrijkste oorzaak. Dat zegt het *Psychotherapeutisch Centrum* van de KULeuven.

■ 1 op 10 inwoners van de geïndustrialiseerde landen, waaronder België, is **analfabeet**. Ondanks de leerplicht telt Vlaanderen naar schatting 300.000 Nederlandstalige volwassenen met ernstige schrijf- en leesmoeilijkheden. Ook functioneel analfabeten vallen hier onder.

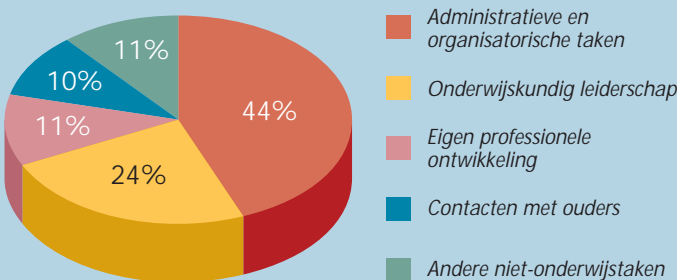
■ BASISCHOOL

Directies en administratie

In de basisscholen van de Vlaamse gemeenschap heeft 96 procent van de directeurs enkel beheerstaken. Vier procent heeft daarnaast nog onderwijstaken en moet voor de klas staan. In andere Europese landen hebben directies blijkbaar een andere taakomschrijving. In Portugal en Frankrijk besteden directeurs hun tijd voor meer dan 60 procent aan onderwijstaken. In Spanje en Nederland is dat tussen de helft en een kwart.

Waaraan besteden directeurs die enkel beheerstaken uitvoeren hun tijd?

Ook in andere Europese landen overweegt het aandeel van de administratieve taken. (Het Vlaams onderwijs - Enkele internationale blikvangers - departement Onderwijs)